„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторком** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по за жиг од сваке врсте оваких ситних слова; се плаћа 6 новч по 30 новч. сваки пут.
За „Приопсланo“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 67. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 9. МАЈА 1896. **ГОДИНА XXXI.**

СРПСКО-МАЂАРСКИ СУДАР.

На поклонственој историјској поворци, која ће бити у Будимпешти осмога јуна, требала се носити застава слободне, независне краљевине Србије. Уз остале грдне погрешке, које су приређивачи хиљадугодишње прославе Угарске починили, ово је једна од најгрубљих увреда, коју држава држави у мирно доба учинити може. На ову увреду званична Србија ћутати није могла, јер право, којим су Мађариношење српске заставе хтели оправдати, врло је смешно и ни најмање не служи на част озбиљним политичарима.

Што је Србија за време навале Турака неко време и то потпуно провизорно била — свакако пре у војничкој заједници са Аустро-Угарском, а никако њој потпуно потчињена — тај однопај никако и никоме, а најмање Угарској није могао дати повода, да са Србијом, као негда себи покореном државом поступа. Ако би из тога однопаја хтела себи неке историјско право или бар успомену да учини која држава, то би могла учинити само Аустрија, а никако Угарска, јер ко поле мало познаје историју онога времена, тај ће знати, да у њој и у оним ратовима игра улогу ли аустријски цар, аустријска војска, а војска независне Угарске онда, као целина за себе, није апсолутно никакву улогу играла — ње није било.

Најпосле ако би се смело, ако би тактично било од таковог чега капитал градити, то би баш Угарска била, која би највише страдала. Турска би за цело са много више права могла приредити такову поворку и Угарску као своју вазалну државу изнети. Па кад би то хтела чинити Француска, онда би из доба Наполеона могла приказати читаву Европу, осим Русије, као своје вазале.

Да Угарска, није имала право, да није смела то учинити, доказује и њихово понашање, што су после протеста Србије говорили, да то управо и није застава Србије и друге извине доносили. Угарска влада учинила је дакле грубу погрешку, велику нетактичност, и забрана Србије, да њени заступници на прослави не суделују, била је потпуно умесна: на недипломатску увреду, ово је био дипломатски одговор. Да се ствар на томе свршила, остала би свакако срамота на Угарској, но у том стању могло се лакше доћи до споразума поново, који је и Србији, али толико исто и Угарској, потребан. Али се отишло даље, отишло се толико далеко, да је дошло до врло рђавих и не мање гадних сцена.

Против миленијума подигао се скоро цео образани свет. Људи, којима је стало до праве истине, којима лежи на срцу правда и равноправност, увидели су: да је миленијум прослава неправде, угњетавања и гажења слободе и подигоше глас свој против овог исмејавања европске цивилизације и напретка.

Уз глас нас Немађара, који подигосмо против миленијума, подиже се као помоћ и одбрана, глас читаве Европе. Сви суседи Угарске: Румунија, Србија, сва независна штампа Аустрије, Немачке, многе најугледније новине Француске, Русије и других држава увидеше праву тешњу миленијума и подигоше се против њега. Никада до сада није се европска штампа тако сложно и једнодушно подигла против шовинизма мађарског, против гоњења Немађара, као сада о миленијуму. То је факт, то нас мора радовати, а то је оно, што њих толико боли.

Да свега тога није, Мађари би можда и увидели, да су они Србију увредили и не би и после одговора Србијиног и даље ишли. Но у гњеву, што се сами изнеше у правој боји они бацаху погрду за погрдом Србији, што је све морало толико раздражити духове у Србији, да је довело до сокачких демонстрација, до спаљивања мађарске заставе.

Одмах у почетку смо рекли, да не можемо одобрити овај чин, али понашање Угарске владе и сабора јој после њега, тако је пуно увреда по Србију, да се чудити морамо, да Србија и хоће да даде и толико сатисфакције. Говори, које је опозиција у угарском сабору држала, кипте од најгрубљих повреда Србији и народу њеном, а понашање штампе је управо простачко. Влада Србије још ни једним чином у овом сукобу није повредила Угарску, а сваки корак угарског сабора, па и говори Банфија пуни су увреда Србији.

Оваким начином се до споразума доћи не да, и Србија, званична Србија мора чувати свој углед. То су у Србији увидели, јер ако је истинита вест, да је Новаковић послао свима заступницима Србије по страним дворовима упутство, да на тим дворовима имају изнети овај сукоб, као плод понашања угарске владе, која пати од мегаломаније (тежњом да се чини великом), те је због тога и хтела повредити заставу Србије, и да са Србима Угарске најгоре поступа, што је духове у Србији такође раздражило; — ако је та вест истинита, то је онда свакако увидела и влада Србије, да мора чинити кораке, да из овога сукоба углед државе спасе.

Опозиција Угарске, која је својим немоћним претњама довела до оволике заоштрености, заиста пати од мегаломаније и у тој заслепљености не види, да ће само себи нашкодити, јер је Угарска толико исто упућена на Србију, као и ова на њу и штета, која би могла наступити услед потпуног прекидања веза међу Србијом и Угарском не може се у напред рећи за коју би страну већа била. **Правда.**

И ОПЕТ НАМЕТ-ВЛАДИКА.

У понедељак стигао нам је по закључку нашег јучерашњег броја брзојав, по којем је **Гаврило Змејановић** још преподне изабран за вршачког владику, али се то у највећој тајности држи. Ова нас вест ни мало није изненадила, јер је „Застава“ већ пре више од месец дана најпоузданије извештена била и најодлучније тврдила, да ће синод по налогу владином морати да „изабере“ Змејановића.

Синод се мало и колебао, али само привидно, те извршио налог владин.

Наш извештач из Ср. Карловаца пише нам о том:

*

Синод је помоћу „св. Духа у мађарској атили“ у виду народом проклетог барона Федора Николића, изабрао за вршачког владику Банфи-пашиног кандидата ишпана Гаврила Змејановића. Сирома Емилијан пл. Радић, баш га је мајка у несретан дан родила, већ се и уморио обијајући владин праг, не би ли се само круне владичанске дочепао. Како му тек сада мора бити, кад чује, да га је она иста влада, коју је он љубио и у скут и у руке, мимоишла, те „изабрала“ Змејановића, који је у оно време, кад је овај полагао докторате био ишпан на Пејачевићевом салашу.

Ово је хвала Богу други миленијски наметнути владика. Ево нас Србе већ по други пут ове миленијске године угарска јудео-шовинистичка влада је усрећила са својим намет-владиком.

Зар може српски народ у опће а наш сабор на посе мирно гледати, како му његова најсветија права на најгаднији начин изигравају? Зар ће моћи наш сабор, кад се састане, допустити, да и даље синод бира владике? Не, никако не сме, јер ако је пријатељ и народа и св. цркве своје православне, мора одмах одузети ту власт од недостојних црквених поглавица, те сам бирати владику, па ако бољега не изабере, горег за цело не могу.

У митрополији карловачкој има, осим патријарха, шест владика, па не знаш, који је од кога гори. Све се намећу, који ће већи мађарски „хазафи“ да постане. Сирома Георгије баш се преварио у рачуну; у последње време је особито огорчен био на Змејановића, те се решио, да га никако не бира за владику, па ма се и замерио влади. Мислио је, да ће, кад већ не може свога рођака Лукијана Богдановића, свога а и владиног пријатеља панчевачког проту Саву Стојшића изабрати за вршачког владику. Па за то је баш и приморао болесног темишварског владику Никанора Поповића из Темишвара, а Опачића из Карлсбада, да дођу у синод, надајући се, да ће му ови бити на руци. Но Георгије се јако преварио у рачуну. Опачић, тај велики „хазафи“, ни да чује за патријарховог кандидата. Барон Федор Николић није хтео ни да чује за другог кандидата осим Змејановића. Претио је, да ће, ако Змејановића не изберу за владику, затворити синод, па ће на идућем морати бирати Радића. Кад је патријарх Георгије то чуо и кад је видео, да су га „преосвештана“ браћа у Христу изневерила, то је био приморан да пристане, да Змејановић буде вршачки владика. Говоре, да је барон Федор Николић дао тврду реч патријарху, да ће на идућем синоду за цело бити изабран Лукијан Богдановић за владику, те је то и приволело патријарха, да гласа за Змејановића. Бар ће Лукијана моћи поставити за крушедолског архимандрита.

Нови Сад, 8. маја.

Крунинс неповерење. Када при последња два састанка синода није био присутан краљев комесар, онда је патријархов лист ударио у велико звоно, као да је то велика тековина, и знак поверења круне према Георгију, јер за врло дуги низ година није било синода без комесара.

Данас видимо, да је опет послат коме-

ПОДЛИСТАК.

ОЛГА БОЖНАНСКА.

Од Романа пл. Левандовског.

Уверени смо да ће интересирати наше читаоце, ова критичка студија, вајара светскога гласа, Левандовскога, о даровитој пољској сликарки Ани Божнанској и за то је у верноме преводу пружамо читаоцима „Заставе“.

„Има томе осам година, како сам се у Кракави с њоме упознао. Била се баш вратила, после двогодишњег боравлења у Минхену, својим родитељима, и изложила у кракавској галерији слика две студије, једна лик младе девојке, која се због црвене косе и бледа израза лица, ни публици ни критики није допао. Мене је на студијама особито интересима техника и комплекс боја и то код девојке, која је онда тек 19 година бројала. Оне су ми одавале велики таленат и оригиналност што шира пуплика, у први мах, врло ретко може да опази. Намерио сам био, да се са њоме лично упознам, и с тога се упутим у њен ателије. Изван града у обичној великој соби са једним венецијанским прозором, налазио се исти. Ушавши унутра, спазим малу, грациозну особу, са правилним профилом и коврчастим витуљама, које су по врату и раменима попале биле. Упре своје сјајне очи питајућим погледом на мене, а за сентименталним изразом лица скривао се благ осмејак. Дошао сам био неочекивано, она се зачудила, изненадила.

„Шта да вам покажем? ово су само скице, та ја сам тек почетница!“. . .

„А где шта је тамо за завесом, ако се не варам платно“, узвикнем ја са триумфом. Приближим се и угледам дивну девојачку студију.

Почнемо ћаскати о свему и свачему, и за кратко време били смо тако искрени једно према другом, као какви стари познаници. Тужила ми се, како јој портрети у Кракови не налазе допадања, што њене родитеље јако жалости, а томе свему да су криви њени лични противници. Све је то она причала тако дубоким болом и боним осећајем, да је нехотице морао повлачити паралелу међу њеном техником у сликарству и неискуством у животу. Тако млада, па већ разочарана! Биће, да се цео њен доцнији рад и оригиналност развила под утиском овога разочарања.

За време њенога једногодишњега бављења у Кракови, насликала је она неколико изврсних портрета. Међу овима је критика са особитом похвалом истакла портрет њене матере и једне младе девојке, и свратила пажњу публике на велики таленат младе вештакиње. Из Кракове оде у Минхен, где се стално настани и још и данас налази.

Олга је ученица познатога сликара Пиотровскога. Код њега је прву наставу црпела, и он јој улио особиту љубав према сликарству. Њен оригиналан индивидуализам, енергичан карактер у вођењу кичице и скромност у репродуковању природе, одавали су код ње велику будућност. Код минхенских сликара Крихелдорфа и Дира учила је сликање: „Grau in Grau“. Али се њен таленат није задовољавао, да остане код тих прописаних школских принципа, већ он дао монотоном колориту боју, живот и хармонију и то све на нежном дубоком осећају. То све видимо на горе споменутом портрету, младе девојке. У дну белога, прашином попалога зида, међу шареним цвећем стоји млада девојка у отвореном оделу са жутим сламним шеширом. Композиција боја је на слици тако изврсна, да се и нехотице сећамо Шопин-Плејелеве заносне, сањалачке музике на пијану. Само овом присподобом умемо да изразимо огроман утисак овога величанственога колорита на наша чула. Вештакиња је излагала своје радове на свима већим изложбама у Берлину, Дрездену, Амстердаму и Антверпену. У Лондону је њен портрет, певачице мис Бреме, изазвао опште допадање, критика ју поздрави као вештакињу првога ранга. Прошле године је добила на бечкој интернационалној изложби вештина златну државну медаљу, за свој портрет минхенскога сликара Науена, и у Лавову и Варшави била је иста слика награђена. Она се издиже изнад нивоа обичних сликарских продукција и броји се међу ретке производе модерне вештине.

У вештини је тешко вући паралеле. Сваки вештак има свој круг и свет, у коме се креће и ради. За то не можемо упоредити Олгу Божнанску са покојном Анком Билинском и ако истоме циљу теже, јер су њини вештачки карактери и средства која употребљују. из основе различита. Од живих вештакиња не знам ни једне, коју бих могао са Божнанском упоредити. Њене портрете не можемо субсумирати ни под једну одређену категорију — они сачињавају засебан вештачки жанр, као што га налазимо код неких славних енглеских сликара.

Код ње се истиче осим изврсне технике и психична страна. Из сваке њене студије говори нам душа, дубоко и убеђујући. Ова психична страна била је шта више повод једне трагикомичне афере. Један критичар описујући неки мушки портрет Божнанске нашао је, да је пустињак fin de siècle, јако раскалашан, развратан и денервиран. Та је критика увредила модел — а то је био професор Науен, и он тужи критичара, ради увреде части. Суд осуди критичара на 100 марака глобе, уз мотивацију, да критика има право да се бави само сликарском страном портрета, а не приватном страном модела.

Божнанска припада групи модерних, или ти сецесиониста. Она продуцира много и лако. Склона свему лепоме и племенитоме, прилагоди она све својим сопственим назорима и погледима на свет. Само у хармонији не уме увек да одржи равнотежу, и по каткад јој се потакраде лажан тон. Колорит јој превучен боним песимизмом, којега на први мах опажамо и који нас необично привлачи. Тај се песимизан не показује у типовима, већ у психолошком схваћању и извађању њеном.

Она се непрестано развија. И ја сам уверен, да ће нас скоро изненадити делом, које ће јој сва дојакошња надмашити.

Па ипак шира публика, која посећује сликарске изложбе, не уме да схвати њен сликарски таленат. Особите вештачке индивидуалности и продукте од веће вештачке вредности, не може публика тако лако пресудити, јер они нису рађени по извесној шаблони, они не заслепљују светлошћу боја и ефектом театралне композиције. Радови Божнанске су дела еминентне вештачке вредности — и ако је публика слабо разуме и цени. **Докторче.**

сар у синод, — те сад и сам патријархов лист „Српски Сион“ мора признати, да је Георгије опет усатарио ону хваљену тековину, да је проиграо крунино поверење, те више не ужива наклоност нашег краља.

Је ли тако „Српски Сионе“?

*

Све горе за горим. У последњем броју „Српског Сиона“ нашли смо тачно описан церемонијал, по којем ће се дочекати краљев комесар за синод. Нигде не пише од куда тај церемонијал, ко га је саставио и издао, кад у које време је издан, на кога је упућен, једном речи, тако стоји онде у „С. Сиону“ као да је с неба пао. Заиста ми се нисмо могли чуду да начудимо, од куда сад то одједанпут у „Сиону“,

Данас нам наш извештач из Карловаца и то одгонетнуо. Банфијева влада послала је тај церемонијал патријарху Георгију са налогом, да се по њему мора поступити, и дочекати Федора Николића. И Георгије је понизно поклонио главу! Његов орган нема ни речи да се огради против таког поступка владиног, и стиди се да изнесе како је постао и од куда је дошао тај нови церемонијал.

Из Пеште нам пак јављају, да је тај церемонијал за то сад опет наметнут, што се Федор бојао после митрополијског збора да дође у Карловце, те је захтевао, да се тачно пропише како он мора бити дочекан, да не би остао невиђен и непримећен, а можда да и не буде неизазван са које стране, јер му је нечиста савест све могуће предочила. А угарска влада једва дочекала, да се опет умеша, да покаже сву свевласт у нашој цркви.

Заиста, све горе и горе бива под несретном ером Бранковића!

*

Различни правци. Ко се још не ће сећати оних ратоборних подвига, што их учинише поједини мађарски листови и заступници у угарском сабору, приликом спаљивања мађарске заставе у Београду. Бре претило се ту чак и окупацијом Србије, па се је чак и један ратни монитор потрудио до Београда, и пролазећи покрај њега, отишао сретно низ Дунав даље. Но све то не поможе, јер Србија оста онде где је и била, а Угарска опет онде где је била. Само се шеф београдске полиције преместио за инспектора у министарство полиције, услед чега се подигла нова бура међ Мађарима и њиховом штампом.

Интересантно је, да се у том погледу примећују два сасвим противна правца. Јер док Кошут и Угрон бесне, прете и чуде се, како се та мала полуварварска државица усуђује пркосити држави, која би за тили час могла помоћу својих монитора, натерати Србијину војску да дефилира пред мађарском заставом, дотле опет владино-чивутски листови не мисле тако.

Не знамо потиче ли то отуда, што је чак и „Стандард“, лист садање енглеске владе, саветовао Мађарима, да би за њих боље и паметније било, када би послушали утишавајуће савете грофа Голуховског, те гледали, да не заоштравају и даље угарско-српски спор; тек су они од једном постали врло мекани према Србији. Особито је интересантно писање владино-чивутског једног пештанског листа, који каже, да би Србији требало доказати, да сметње за увоз њених свиња у Угарску не прави угарска, него аустријска влада; да због тога и сама Угарска има такође штете, јер се услед тога још горе заплећу одношаји између Србије и Угарске. Угарска би влада управо морала што пре испословати слободан транзито свињама из Србије, како би се у Србији веровало, да Угарска не дише непријатељски према Србији.

Тако гуди сада неки промућуран Чива, који се мало и прибојава, да не дође до густога, па онда оде сав „гешефт“. Ко вели: добро је мало и ђаволу покадити, јер онога, кога мораш требати, не смеш много љутити, па за то Чиве и не прете више, јер к'о веле: боље с миром, него с чиром!

*

Бечка омладина против миленијума. Пишу нам из Беча: Ђачки духови у Бечу никако да се смире. Изазвани писањем чивутско-мађарских новина, бивају све узрујанији, те нема изгледа, да ће се скоро умирити и куд ће све то одвести, то нико не зна.

Чујемо, да ће мађарски пештански великошколци одаслати немачким великошколцима у Беч изасланике, да их они поуче и да им разјасне стање у Угарској, како би немачки великошколци разврглн слогу са Словенима и Румунима. Да ли ће их Бог само овамо довести . . . Ђ.

*

Како је у Пешти? И опет нам пријатељ шаље ове редове о изложби у Пешти, који овако гласе:

„Рекли смо већ, да посета на изложби бива све мања и мања, и то тако знатно мања, како се ни замислити није могло. А за што је то тако, то не треба ми да кажемо, то ево нека кажу сами мађарски листови. Тако „Будапестер Тагблат“ овако о томе каже: Да се не нађе ни влада ни појединци у ужасном дефициту, они ударају тако високе цене на посетиоце изложбе за све и сваштa, да су ови управо заплашени, те се све више од изложбе одбијају и не долаве. Тако на уласцима од изложбе стоје нарочити стражари, који сваког ко уђе у изложбу, прво добро прегледају, да ли нема са собом каког јестива или дувана, па га тек онда унутра пусте. То опет долази отуда, што је на изложби све издато приватницима под закуп, као продаја дувана, разна јестива и пића, па чак и све јавне клупе и столице, па пошто се слабо посећује изложба, то ови за то тако строго и поступају, да могу да истерају бар оно, што су за закупнину држави дали. Нико ради одмора не сме сести на столицу или клупу, а ако седне мора за то да плати најмање 5 новчића, а може и више платити, што зависи од савесности подузетника.

Други опет мађарски лист „Хазанк“ овако о томе каже: Наша изложба ево за првих неколико дана, у самом свом почетку, налази се у тако загушљивој атмосвери, да ће једва прекужити и дочекати шест месеци свога трајања. Приликом изложбе јако избијају на површину све мане државе и друштва, које потичу из нездравог трговачко-економског стања које у земљи влада, а које врло лако може да угуши саму изложбу. Тиме се показало грозно сиромаштво, не само целе Угарске, него и њене престонице Будимпеште, која се не сме процењивати по оно 40 до 50.000 богаташа, него по целокупној маси народа, који треба да унесе кров изложбу нову снагу у наш државни, народни и друштвени живот — а он је тако бедан и сиромашан, да се једва бочити може са грдним невољама и немаштином.

Ето тако је данас у Пешти за време тамо њихове миленијске изложбе, за коју каже и бечки „Фатерланд“, да ју је до сада спасао само ауторитет круне, сада кад се је подигао сам Венијамин Калај да држи свечану миленијску академијску беседу о Арпадовцима и мађарској држави! Да чудне ироније!

*

Зашто је забрањен румунски збор. Вредно је забележити, како је образложио сибињски градоначалник забрану румунског збора.

У дотичном решењу дословно вели да збор за то не дозвољава:

„Што на тај збор сазивате само чланове румуиске народности, а овамо 44. зак. чл. од 1868. године који говори о равноправности народности каже у 1. §. да сви грађани Угарске по основним начелима устава, у политичном смислу сачињавају један народ, један нераздељиви јединствени мађарски народ(!!), које законско наређење јасно искључује да се у Угарској било на племенском, било на народносном основу, са искључењем осталих грађана, који њиховом племену или народности не припадају, могу састајати или организовати.

Пошто пак није пријављен народни збор (népgyülés) само Румуне сазива, а циљ збора, како се из пријаве види, тежи да даде државноправну особеност, индивидуалност (egyéniséget) држављанима угарским што румунски говоре, — а то са наведени законом, који важи за темељан закон, у оштрој противности стоји — то се није могла дати дозвола.“

Заиста, ово није само цинично, као што рече лист митрополита Романа, већ је и фриволно титрање и изигравање закона.

БИЗМАРК ПРОТИВ МИЛЕНИЈУМА.

Из Хамбурга послали су „Застави“ онај број „Хамбургер Нахрихтен“-а органа кнеза Бизмарка, у којем је сам Бизмарк написао чланак против мађарског миленијума.

Због тога су чланка ових дана чивутско-мађарске новине ударише у дреку ради ћушке, коју им је Бизмарк дао. Преносимо овде главније тачке тога великога насловног чланка, који је изишао у броју истога листа од 14. маја под насловом: „Хиљадугодишња слава у Угарској“. Чланак почиње овако:

„Ево од недељу дана овамо поплављена је сва Европа а сигурно и северна Америка, телеграмима и новинарским вестима из Будимпеште, састављеним у старо-византијском дворском штилу, којима Рајтеров прес-биро хоће, да објави хиљадугодишњу славу Мађара. Наивном читатељу учиниће се, да је срце Европе бар за летње сезоне пренешено са обала Сајне на обале средњега Дунава. Таквим поступцима присиљени, сматрамо за нужно, наше савременике о правом стању ствари обавестити. Не дирајући ни најмање у добре стране мађарског племена, забавићемо се поближе историјским приликама из којих су вешти редитељи у Пешти, читаву комедију удесили позивајући на претставу, не само своје сударжављане, већ и све народе око себе. Не може се побити, да је пре хиљаду година дивљи турско-татарски номадски народ, остатак Хуна, а претеча Монгола, провалио у Европу и заузео земљу између Тисе и Дунава — и Арпада, једног од својих вођа за владара изабрао.

Али о уређењу земље или чак „државе“ по западном смислу, не може ни говора бити. Више од сто година остадоше они без сваког реда. Својим харањем додијали су били суседним народима, док их немачки краљ Хенрик I. и цар Отон I. не потукоше и присилише, да се у својим крајевима смире.“ Ту прати исти лист историју Угарске до њене деобе са Аустријом, истичући, да је једино заслуга Немаца, што Турци још који век нису у Будиму господарили. Тек од деобе с Аустријом ступила је Угарска пред Европу као држава, пре тога била је само провинција хабсбуршке монархије. Даље наставља тај лист овако: „Радо пуштамо Мађарима, да се по својој изложби између дрвених градова и стаклених дворана шетају и сањају о прошлој и садањој величини, уз пратњу циганске свирке; али нека не заборave, да седам и једна четвртина милиона Мађара заједно са Чивутима, не чини ни половину свих транслитавских становника. И да њихов политички уплив једино уз наслон на Аустрију нешто важити може. Колико у етнографском погледу Угарска у опште вреди, види се из тога, што им језик изван граница нико не разуме, а и њима самима за љубав нико га учити не ће. Сад дакако, где се треба у мало лепшем руву преставити, нађоше се Мађари побуђени, да од својих најбољих писаца састављено пригодно дело издаду на немачком језику, јер их у противном случају баш нико разумео не би. Разуме се, да и то дело у великом и малом дише уображеном величином Мађара....“

Да се стари Бизмарк не да варати, о том смо и пре уверени били, ал што је баш сада овако проговорио, Мађари му не ће моћи опростити. По нас је овај чланак тим више добро дошао, што су се до сад Мађари у многоме на Немце ослањали, дочим ће сада и немачки политички кругови мало другојачије о њима мислити.

Ђ.

КАКО ЈЕ У МОСКВИ.

Што се више приближује дан крунисања у Моски, а то је 15. (27.) мај о г., то је Москва све пунија народа, не само из Русије, него из свију крајева света. Ту вам је непрегледно шаренило разних народних ношња, од разних изасланства и депутација. Сама варош тако је полепшана и украшена, да се једва распознаје, да је то она стародревна Москва. За који дан, па ће у Москви бити неколико владајућих краљева, и кнежева и заступника свију светских држава и дворова.

Изасланство српског краља већ је стигло у Москву, предвођено срп. војним министром, генералом Драгутином Франасовићем. Из Беча се је кренуо кнез Никола са своја два сива, Данилом и Мирком, а исто тако и бугарски кнез Кобург са својим министром-председником, шефом генералштаба и са подпредседником собрања. Исто су се тако кренули престолонаследници талијански, грчки и румунски, који ће сви за који дан бити у Москви.

Међутим према утврђеном већ плану отишао је 6. маја за Москву и сам руски цар и царица, где ће их веома свечано и сјајно дочекати.

Силно богатство огледа се на све стране, те показује свакоме, каквог изобиља има у великој Русији, где сунце никад не залази. Наравно да је ту врло тешко оценити, шта је скупоценије и величанственије, па за то ћемо и ми тек само неке важније делове тог силног богатства пред ту свечаност овде описати, макар и у најкраћим потезима:

Како јављају из Москве, још од 1. маја преселио се званични живаљ руски у Москву, где се довршују величанствене припреме за крунисање руског цара. Одредбом министра унутрашњих послова одређено је, да се не само сви поднесци, који се тичу крунисања, већ и сви остали важнији поднесци имаду управљати у Москву. Председник св. синода, многобројни епископи, министар царске куће и врх. церемониар кнез Долгоруков, већ су стигли у Москву. Штампаре за владине наредбе, као и за прокламацију цареву на народ, накрцане су огромним балама папира. Жељезнице једва да могу возити мноштво путника, који са свију страна врве у Москву. Све стране света шиљу овамо своје заступнике, сви дворови своје посланике, а број кнежевских личности надилази број присутних код крунисања цара Александра III. 1882. Сигурно је, да ће преко 1. милијуна странаца доћи у Москву. Двор је за намирење крунитбених трошкова одредио 16 милијуна, а градови и депутације потрошити ће 44 милијуна. У свему се рачуна, да ће крунисање ставити у московски промет до 150 мил. рубаља. Тако бар рачунају банке на темељу кредитних листова, који су им поднешени. Тако је кинеском поклисару Ли-Хунг-Чангу дозначена свота од 1 мил. рубаља, француски поклисар гроф Монтебело има дознаку на неограничену своту, поједини руски достојанственици на 200 000 руб.; принц Лихтенштајн оверовљен је за 47 000 руб. и за 150.000 фран. Принцу Ђорђу саскому дозначено је 35.000, принцу баденском 20.000 руб.

Малу слику овог сјаја пружа и крунитбени влак, што га је дала начинити московска жељезница. Влак имаде 16 вагона. У једном вагону налази се постаја за електричну светлост од 300 светиљака. У другом су вагону смештене разне справе и оруђе за сваку могућу незгоду, која би се могла путем догодити. Посебни је вагон опредељен за кухињу, посебни за спремиште јестива, посебни за робу. За министре су спремљена два вагона, за служинчад пет копеа. Кола за велике кнезове имаду по четири собе. Зидови су овити тапетама од атласа, подови покривени драгоценими сагови. Вагон за престолонаследника има три a la chinois уређене собе. Царицин вагон има љубичасти салон, спаваоницу у белини и злату, собу за одевање и купаоницу од мрамора. Три су вагона за цара одређена. Њихова је уредба мајсторско дело руске индустрије. У благоваоници од ораховине имаде места за 24 особе. Истичу се још ампире-салон и спаваоница у стилу Људевита XV., богато искићена златом.

Политичке новости.

Угарска. У понедељак почео је угарски сабор расправу законс ог предлога о административним судовима. Референт Август Пулски изнео је цео предлог и препоручио да се прими. Против предлога су говорили Мешко и Изекуц, и осим њих говорио је против и бивши министар унутрашњих послова Хијероними, који је први нацрт тога закона изнео. За генералну дебату забележени су само још Бањањи, Макфалваја и Холо, тако, да ће сабор у среду свакако већ на специјалну расправу прећи.

Владини кандидати за чланове делегација од стране троједничких заступника јесу: Францисци, Ђурковић, Армин Павић и Спевец, а као заменик Бела пл. Адамовић.

*

Србија. Још ништа позитивно није свршено у погледу уставне комисије. Краљ се још једнако договара са појединим виђенијим особама и партајским вођама, те је до сада поново призвао себи у двор: Николу Пашића, Андру Николића и Аћима Чумића. За који дан доћи ће у Београд и бечки српски посланик, Ђорђе С. Симић, чије ће такође мишљење саслушати краљ, пре него се ма шта сталног одлучи.

Пронешени гласови, да је кнез Никола тако силно оболео, да ће чак изостати код крунисања у Москви и да због тога не ће ићи у Београд, били су и сувише претерани, јер како јављају из Беча 5. о. и., отпутовао је кнез Никола са своја два сина за Москву, где ће на време стићи. Наравно да ће према томе и у Београд доћи, као што је већ одавно јављено.

*

Аустрија. У аустријском царевинском већу је примљена нова изборна реформа, која је већ сада законски свршен чин. Но с њом нису ни из далека задовољни раденици, а богме ми разни други народи у Аустрији. Чак ни Чеси нису задовољни са њом, и ако су за исту основу гласали, но они су то за то учинили, да буду један корак ближе ка свеопћем праву гласања у Аустрији.

Према тој новој изборној реформи ова-

ко по младочешким „Народним Листима“ ствар стоји: 5000 велепоседника добиће 85 посланичких места, а 3,600.000 осталих бирача добијају само 72 места. Према томе 14 милиона аустријских Словена имаће 160 посланичких места, док ће Немци на својих 8 милиона добити 213 места. Овака неправедна несразмера изборних места у будућем царевинском већу, не може никог, а најмање аустро-угарске Словене задовољити.

*

Француска. Много се сада бави европска штампа са састанком председника француске републике Феликса Фора, са мајком руског цара Николе, удовицом покојног цара Александра, Маријом Феодоровном. Дакле 5. маја они су се састали, код француског места Нансија. Кад је Фор поздравио у име Француске удову царицу, она му се је усрдно захвалила на предусретљивости, коју су јој француске власти указивале док је у Ници била.

ПРЕСУДА
у преској парници против Владислава Станкова.

Сегедински поротни суд послао нам је нову пресуду против башахидског српског народног учитеља Владислава Станкова, због чланка „Значај народносног конгреса“, који је у прошлогодишњој „Застави“ изишао, са упутством да исту заједно са одлуком пештанске курије, којом се одбија уложени уток у „Застави“ донесемо.

Ми то овде по дужности чинимо:

6074. / bft. 896. sz. Ő Felsége a király nevében a szegedi kir törvényszék mint törvényt alkalmazó esküdtszéki sajtóbiróság a szegedi kir. ügyész mint közvádlónak Sztánkov Vladiszláv vádlott ellen a „Zasztava“ czimü lap 1895. évi 123. számában foglaltak miatt a btk. 172. §-a, alapján a 17369/895. számu vádlevélben emelet vádja és az e felett megtartott esküdtszéki nyilvános tárgyalás alapján alólirtt napon és helyen következőleg itélt: Sztánkov Vladiszlav, farkasdi születésü 23 éves, gör. kel. vallásu, basahidi lakós, tanító, sajto közzé tetel által elkövetett és a btkv. 172. §-anak 2-ik bekezdésébe ütközö nemzetiség elleni izgatás vétségében biróilag is vétkesnek mondatik ki és ezért a btkv. alapján ($1^1/_2$) egy és fél évi államfogházra, továbbá az itélet jogerőre emelkedésétől szamitandó 15 nap alatt és veg rehajtás terhe mellett fizetendő, az 1892. évi XXVII. t. cz. 3. §-ában meghatározott czélokra forditandó, az 1847/48. évi 18. t. cz. 30. §-ának 3. ponta értelmében a „Zasztava“ biztositékából behajtandó, behajthatlanság esetén pedig további (50) ötven napi államfogházra atváltoztatandó (500) ötszáz forint pénzbüntetésre itéltetik. Köteleztetik az eddig felmerült, továbba az ezuttal megállapitott és az allamkincstár által előlegezett 10 frt. tolmács dijat, valamint az eddig felmerült és még felmerülendő bünügyi költségeket a kir. kincstárnak a fennálló szabályok értelmében megfizetni mely költségek szintén a „Zasztava“ biztositékából hajtandók be. Végül köteles a „Zasztava“ kiadója ezen itéletet a „Zasztava“ biztositékából behajtandó (100) egy száz forint pénzbirság terhe mellett a „Zasztavának“ legközelebb megjelenendő számában közzé tenni. — Ezen itélet jogerőre emelkedése után a nagybecskereki kir. tanfelügyelővel, mint vádlott felettes hatóságával közöltetni rendeltetik. Indokok: Az esküdtek a „Zasztava“ czimü szerb politikai lap 1895, évi augusztus hó 20-án megjelent 123. számban közzétett czikben foglaltakra vonatkozólag a btkv. 172. §-a alapján emelt vád tekintetében 12 szavazattal hozott határozatukkal vétkesnek mondották ki vádlottat. Sminthogy a törvényt alkalmazó biróság nem látott semmi okot arra, hogy az 1867. evi májns hó 17-iki igazságügy ministeri rendelet 71. §-a által adot jogát érvényesitse; s azért a most hivatkozott eljárási szabályzat 69. §-ának rendelkezéséhez képest vadlottat btk. 172. §-ának, 2. bekezdésébe ütköző nemzetiseg elleni izgatás vétségében biróilag is vétkesnek kimondani s figyelemmel büntetlen előéletére, mint enyhitő körülményere ellenben sulyositó körülményül véve hogy vádlott mint hivatására tanító az ifjuságnak hazaszeretet és hazafisagra való oktatása helyett, azok lelkületének megmételyezesére alkalmas tanokat hirdetett — az itélet rendelkező részében foglat szabadság vesztés es mellékbüntetésre itélni s bünösége a büntetőjogi közétkezményeképen az okozott bünügyi költségek megtéritésére kötelezni kellett. Az itéletnek a Zasztavában leendő közzététele az 1847/48. evi 18. t. cz. 35. §-án alapul Szegeden a kir. törvényszék, mint sajtóbiróságnak 1896. évi április hó 17. tartott ülésében Muskó Sándor, s. k. elnök. Pókay, s. k. előadó.

4093. / B. 896. szám. Ő Felsége a király nevében a magyar királyi Curia a szegedi kir. ügyész, mint sajtóügyi közvádló keresetére izgatás vétsége miatt vádolt Sztánkov Vladiszláv ellen a szegedi kir. törvenyszék mint esküdtszéki biróság elött folyamatba tett s ugyanott 1896. évi április hó 17-én a vádlottnak 1896. évi április hó 20-án 6246. sz. a beadott semmiségi panasza folytán 1896. évi májns hó 5. napján tartott nyilvános ülésében vizsgalat alá vevén, következő határozatot hozott: A semmiségi panasz elvettetik. Indokok: A vádlott távollétében meghozott és arra szabadságvesztés büntetést megállapító itélet alapján a kir. törvényszék jogositva van mindazon intézkedések megtételére, melyek a vádlottnak az új esküdtszéki főtárgyaláson való megjelenését biztositják, minélfogva a vádlottnak ujabb idézés nélkül történt elővezetése semmiségi okot nem képez (semm. pan 1. pont.) Az új főtárgyalásra a vádlott korábbi védője a vádlott elővezetésének szükségére és sikerére való tekintetből, valamint azért nem volt megidézhető, mert nem volt tudható, vajjon a vádlott az új perben őt kiványa — e védelmével megbizni? Minnélfogva a vedő megidézésének elmaradása semmiségi okot nem kepez és pedig annál kevésbe, mert vádlott volt védőjének megérkeztéig a főtárgyalás elhalasztását nem kérte, sem a főtárgyaláson más védőt választani vagy hivatalból kirendelendőt elfogadni nem akart. (2.) Az esküdtek névjegyzéke a vádlottal elővezettetése alkalmával az elj. szab. 29. §-a értelmében közlendő lett volna ugyan; minthogy azonban a vádlott az esküdtek felöll tájékozodás megszerzése vegett halasztást nem kért, sőt viszavetési jogával sem ő, sém a közvádló nem élt, ezeknél fogva a mulasztás az ügy elintézésére nézve semmi befolyással nem volt és igy semmiségi okul nem szolgálhat. — (3.) A vétkesség kérdésének eldöntése az esküdtek hatáskörébe tartozván, a miatt semmiségi panasznak helye nincsen. — (4.) Kelt Budapesten 1896. május hó 5-én. Czorda Bódog, s. k. Dr. Székely Ferencz, s. k. előadó.

Végzés.

7427. / B. 896. szám. A m. kir. Curiának ezen határozata hiteles másolatban az érdekelt feleknek kézbesittetni, illetve a költségjegyzék és erkölcsi vagyoni bizonylat kapcsán a szegedi kir. ügyészégnek megküldetni rendeltetik azzal: hogy a határozatnak vádlott részere történt kézbesitéséről külön fog értesités kiadatni.

Szegeden a kir. büntető törvényszéknel 1896. évi május hó 11-en.

Bersán s. k.
jegyző.

ДОПИСИ.

Вршац. († Тоша Стефановић трг. помоћник). Жалосне су прилике српскога народа. Као да су се и небо и земља заверили, да се вечито свете Србима за косовске и прекосовске грехе њихових предака. Са свију страна света наваљују душмани на српски род; отимају српске земље, робе, плачкају, негирају српску народност, угушују српску свест и турају свој нечисти прст у свету веру Србинову. Но сви ти душмански насртаји били би безопасни, да српски душмани немају дружбе у злом послу, да немају за верне слуге своје, поред паклене неслоге и немара српског, још и црну самрт, која немилице тамани најбоље синове српске пре времена. Падају од преране смрти врсни књижевници, падају политички борци, падају вредни привредници. Ето на Ђурђев-дан предаде се вечитој кући уз велико саучешће вршачких грађани опет један ваљан син српскога народа, а члан трг. омладине, Тоша Стефановић, који наврши једва 25 годину; умре баш кад смераше да стане у ред самосталних радника на трговачком пољу, те да му помоћу светлог му карактера, бистрог ума, вредних руку и умерености, заблиста име међу оним светлим српским трговачким фирмама, с којима се српски народ подичити може.

Тоша беше одушевљен Србин и веран син светог православља. Био је од сиромашнијих младића, па ипак му је прса ресио скупоцени, неисплативи низ бисера. Али то није био онај бљештави бисер, који данас многоме и многоме у капуту и у мантији заслепљује очи, те изгуби прави пут и иде ђаволским трагом, па постаје издајица, одрод, невера, пузавац и т. д., него је Тошине млађане груди красио онај драгоцени бисер, у коме је трептила верност, честитост и поштење и скромност и пристојност, као у праве Српкиње-девојке.

Тоша је био од оних ретких трговачких младића, који свој посао не обављају механично, него који размишљају и о најмањој ситници. Не би Тоша никад пропустио, да новоприспелу робу тачно не прегледа, да види квалитет, ширину, боју, мустру, нит, те да сравни са другом робом. Том пажњом и марљивошћу својом постао је он нознаваоцем робе. Од колике је важности по трговца познавање робе најбоље знају они трговци, који свој посао не обављају површно. Тоша је знао свако парче у радњи и где оно стоји, што је опет врло важно и за које треба и пажње и труда. За трговца са тканинама, којој је струци и Тоша припадао, врло је потребно да зна, коју робу и коју мустру треба овој и оној муштерије показати. То је Тоша свагда знао, а то му је олакшавало и убрзавало посао. Био је окретан и пријатан, што је за трговца велика добит.

Тоша је био и велики пријатељ књизи; па своје слободне часове није харчио на банчење и на теревенке, него је то посветио читању књига и листова. За то је и био онако свестан и разборит Србин и трговац.

„Наши дани све су блеђи, а јунаци све су ређи“, рекао је велики песник и велики родољуб српски, посматрајући својим бистрим гледом жалосно стање српскога народа. Тај горки уздах родољубивог песника отргао је малаксали српски отпор на политичком и слабост на просветном пољу. Али се те речи могу применути и на наше економне, привредне и трговинске прилике, јер и на тим пољима не сија нам сунце. Нарочито је у последње време српска трговина онала, јер је велики део трговина прешао у туђе руке. Пођимо само по српским местима па ћемо се уверити, да је туђинска најезда поплавила све наше пијаце. Бечкерек н. пр. који има на 9000 Срба и има велику српску околину, има на својој пијаци само две српске радње.

Нестајању српских трговина има више узрока, но овде није место набрајању тих узрока. Али ћу ипак да наведем два главна узрока. Један је, што наши имућни трговци образују своју децу за све друго, само не за ваљане трговце, те тако и њихови капитали не падају на плодно трговачко земљиште. Туђи капиталисте умеју то земљиште боље да цене, па се њиме и користе.

Дакле наш трговачки сталеж подиже се из сиромашног дела народа, што бива, да се шут мора борити са рогатим, т. ј. наши сиромашни почетници морају да се боре са снажном несрпском конкуренцијом.

Али то није највеће зло по нашу трговину, јер као да је још веће зло, што су ретки трговци, као што беше покојни Тоша. Почетници без капитала и без спреме, великог труда и издржљивости морају подлећи. На против прави трговац, који је схватио данашњи дух времена, па и тело и душу полаже у свој рад, такав мора успети, ма и не располагао великим сретствима.

Омладино трговачка, угледај се на Тошу и прими његове врлине, па ћеш користити и себи, српској трговини и твоме народу. Упамти ово: што више има спрски народ одличнијих трговаца, занатлија и ратара, тиме су немоћнији његови непријатељи.

У Тоши је трговачка омладина изгубила свог врлог члана, а српски трговци будућег честитог друга, с којим би се дичити могли. За то и завршујем ове ретке са уздахом нашег родољубивог песника:

„Једна је сува горка,
„Што ј' младо жиће пало,
„Друга је јоште горча,
„Што нам је таких мало.“

С—о.

Вести из места и са стране.

Умро надвојвода. Из Беча јављају, да је умро надвојвода Карло Лудвик, после дужег боловања у уторак у 7 сати у јутру. На нашем магистрату вије се ради тога велики црн барјак у знак жалости Он је млађи брат нашега краља а отац аустро-угарског превентивног наследника Фрање Фердинанда од Есте.

Кнез Никола у Бечу. Пре неки дан бавио се је у Бечу црногорски кнез Никола са своја два сина Даниломи Мирком, одакле су отпутовали за крунисање у Москву. Том приликом био је примљен код кнеза у подужој аудијенцији краљ срп. посланик у Бечу Ђорђе Симић, те се држи да је било речи и о скором доласку кнежевом у Београд, које неће изостати, како су неке стране новине због слабог здравља кнежевог биле јавиле.

Румуни и миленијум. У Румунији постоји патриотична румунска културна лига, која је по свој Румунији приредила зборове, који су протестовали против миленијума и миленијских свечаности. И како јављају из Букурешта, било је доста велико учешће народа на тим зборовима, где год су приређени.

Изложба у Нижњем Новгороду. Радови за новгородску сверусијску изложбу, са свим се довршавају и све је у свом најбољим реду, те ће посетиоци изложбе имати шта да виде. Како смо већ јавили изложбу ће отворити одма после крунисања сам цар Никола, а надају се да ће изложбу посетити до 7 милиона посетилаца, јер су пријављени млоги странци, особито из руских азијских провинција.

† **Фридрих Дитес.** Ономад је у Бечу умро чувени педагог Др. Фридрих Дитес, у својој 67. години живота. Он је родом из Саске, те је у Бечу десет година служио као управитељ тамошњег вишег педагогијума.

Задруга против Мађара. Мађарским листовима под 3. о. м. брзојављају из Београда, да се тамо удружила тајна задруга против Мађара и да је ступила у додир са задругом против Мађара у Букурешту. Тој задрузи је задаћа, да потпомаже народности у Угарској и да сарани свест извештава о насилном поступку мађарске владе и мађарских партаја против народности. Те информације ће од времена на време слати владама свију јевропејских држава и знатнијим политичким личностима.

Читуља. Пишу нам из Срем. Карловаца: У недељу 5. (17.) маја о. г. преселио се у вечност после дугог и тешког боловања учитељ Александер Рајковић, у својој 59 год. живота а 38 год. свога учитељског рада. За живота био је покојник примерног понашања и благе нарафи. Бог му дао души рајског насеља.

Српска певачка дружина у Темишвару (фабрици) приређује трећи дан Духова у уторак 14. (26.) маја 1896. у дворани „Фабрикскофа“ у корист своје благајне дилетантску представу са игранком. Распоред: I. део: „Крајишкиња“. Позоришна игра у 3 чина са певањем и српским народним играма. Написао: Перун Војводић. Музика од Јована Прајс-Јаворског. Редитељ: г. Петар Крстоношић. Коровима и музиком управа: Компониста.

Миленијске ситнице. Непријатељско расположење према миленијуму једнако траје на све стране. Осим већ споменутих имамо да забележимо још и ове.

У саском ердељском селу Брендороку близу Брашова, такође су ноћу скинули са општинске куће мађарску заставу и бацили је у реку Вајденбах.

У Куртичу здерали су ђацима кокарде са капута, а свечаног говорника силом су уклонили са говорнице.

У Ром. Печци, позвали су свештеници по владичином упутству представнике власти на благодарење, а кад су ови дошли, нашли су цркву забрављену.

А где је осим тога код народности било каквог заповеђеног говора, свугде је то највећом хладноћом чињено и наглашено, да се говори држе што је то тако наређено.

Раденичка песма коју су ове године првог марта први пут певали на сентомашком радничком збору овако гласи:

Раденици, удружмо се,
Данас ил' никад,
Да осете отпор госе
И почују јад:
Деца гола, жене босе,
Нејач тегле рад;
Нашу муку газде носе,
А нас мори глад.
Кô у паклу да смо доле,
Страшан нам је плам,
Освета нам чува боле,
За осветни дан.

Неправда нам са свих страна,
Бол је превелик;
Наше груди сама рана,
Измождан нам лик.
Нити хлеба, нити стана,
Као бескућник, —
А марвом нас из дворана
Назива силник.

Раденици брже амо,
Свак' кô соко сив,
Запевајмо: доле тамо,
Раденик је жив.
Богаташу, добро знамо,
Ко је болу крив,
Пашћеш, пашћеш — чекај само, —
Ма био ко див.
Ко у паклу да смо доле
Страшан нам је план,
Освета нам чувај боле
За осветни дан.

Опет један необичан вештак. Многи илустровани лостови, доносе једну слику на којој се види, како је у једном салону обешен један човек о таваницу и како га гледа свет, који се је у истој соби искупио. Тај обешени јесте неки Диран, који се у Паризу продуцира тиме, што се да обесити и тако обешен виси по 13 дана. За сво то време, он је као у неком сну и сања, и тек пошто га после тринајстог дана скину са штранге доле, он се полако повраћа и себи долази. Исти Диран обећава, да ће се дати на годину дана у земљу закопати, па да му ништа не буде и да опет остане жив.

Сузе у животиња. Доказано је, да неке животиње имају својства да се смеју, и да имају све што треба за плакање. Коњ, псето, елефант, медвед, пацов, магарац, јелен, неки мајмуни, рогата марва, камила и жирафа, лију сузе када су тужни. Мајмуни шимпазни плачу када се боје батина, а други мајмуни када су увређени, елефант плаче када га ухвате, јелен када не може да се спасе од потере, а уловљен пацов из очајања. Видели су где камиле сузе лију када их у бескрајњој пустињи мучи жеђ. Ливингстн је имао мајмуна, који је тако плакао као човек, чим га нису као дете у наручје узели, кад се њему то прохтело. На Јави су из пушке згодили на дрвету једну мајмуницу, која је са гране спала држећи у наручју своје мало мајмунче и умрла је плачући. Када су из пушке ранили једног жирафа, такође су нашли сузе у његовим загаситим очима. Видели су сузе и у очима елефанта када умире. Када све то знамо, да и животиње осећају болове и тугују као и човек, зар да не поступамо са њима лепше и племенитије и да их не мучимо и кињимо без нужде?

Трамвај у Шапцу. Из Шапца јављају, да су тамошњи грађани покренули мисао за градњу трамваја. Шабац и ако је треће место у Србији, ипак је после Београда најлепше и најуређеније, а богме и најбогатије. По његовим лепо уширеним широким и дугим улицама, могао би комотно ићи трамвај, који би имао неоцењиву вредност, кад би се продужио чак до лековите лозничке Ковиљаче (тако зване Смрдан-бање). Пут који води од Шапца за бању раван је као длан, а води кроз млога богата села питоме Мачве, те би се како сви путници, којих би тада млого више било, тако и сељани истих села врло радо трамвајем возили, и то како до бање, тако и до Лознице и Шапца. Ако се ово изведе Шабац ће набрзо знатно напредовати и прошириће се у велико, те ће бити прва варош после Београда.

Миленијски магарци. Како млоге новине јављају, Мађари су у Бечкереку приликом миленијске прославе, приредили неке трке, ко може више и брже да једе, да пије, да трчи — па су се назад утркивали не са коњима него са магарцима. Том приликом упрегао је тамошњи неки путуџија и своја три магарца, а на сваког је ставио као добар патријота по једно мађарско барјаче. На барјачићима је опет било написано: Живила домовина, живио миленијум, живили моји магарци! Тако су рад тога у Бечкереку прозвани ови магарци заједно са њиховим бистрим газдом: миленијски магарци!

Најновије вести.

Змејановић стигао у Карловце у $^3/_4$ на 5. На станици није нико дочекао, до патријархова кола и неколико мангупа.

Долазак царев у Москву. Из Москве јављају, да је тамо сретно стигао цар Никола са царицом и да је врло свечано дочекан.

Промена устава у Србији. Јављају из Београда, да је краљ свечано дао своју реч, да ће се избори за велику скупштину која ће ревидирати устав од 1888. год. обавити не под овим, него под коалиционим министарством из свију странака.

Забрањен збор. Бечка омладина била је пријавила за прошлу недељу свој трећи збор, да протествује против миленијума, но полиција је и тај збор још у суботу забранила.

Автономне вести.

Административни одбор вршачки, држао је своју седницу дана 16. априла о. г. под председништвом архимандрита крушедолског Гаврила Змејановића администратора вршачке дијецезе. У то су седници реферисани и решавани ови главнији предмети које по „Срп. Сиону“ доносимо: Упућен је окр. протопрезвитер вршачки, да се побрине да се у црквр. општини јабучкој успостави редовна црквр. скупштина. — Одобрени су дражбени записници и узети закупни, перлешке црквр. општине. — На отпис високог кр. уг. министра богочасти и јавне наставе, препоручени су свим црквр. општинама и свештенству издања кр. уг. статистичког знања. — Молба јарковачких пароха, да се њихове парохије промакну у трећу класу — устављена је јарковачкој црквр. општини на изјаву. — Позвана је црквена општина влајковачка, да извести зашто до сада још није исплатила Ђ. Станимировом своту, коју је овај платио за литије. — На основу извештаја епарх. рач. ревизора о прегледању благајне црквене општине у Б. где је констатована дефраудација, та се ствар доставља крив. суду. — Узима се на знање отпис високосл. Саб. Одбора којим су утврђени прорачуни манастирски за год. 1896., и упутиће се овоепарх. ман. управе, да своје прорачуне имаду сваке године до 30. септембра подастрети високосл. Саб. Одбору. Препоручена је борчанска срп. прав. црквена општина високосл. Саб. Одбору, да јој се подари припомоћ обзиром на честе поплаве које се онде дешавају. — Упућени су неки свештеници у панчевачком протопрезвитерату, да имају у року од 14. дана платити еквивалент и држ. порезу на своје сесије. — Уступљена је тужба неких општинара избишких против представништва те црквр. општине — истој на изјашњење. — Умолиће се полит. власт. да егзекутивним путем утера бир, што га дугује црквр. општина у С. своме пароху. — Упућене су црквр. општине у Д. и Вел. Гају да имаду одмах увести рескриптуалну наплату. — Упућена је црквр. општина у А. да имаде безодвлачно увести рескриптуалну наплату свештеника н да одмах пошље свој прорачун за 1896. год. претњом распуста представништва те општине. — Прорачун црквр. општине у С. издан је епарх. рач. ревизору. — Упућен је рач. ревизор, да оде у црквр. општину у М. и да извиди стање благајне. — Одобрен је у начелу разпоред парохијала у З., а црквр. општина је позвана, да обзнани овамо цензус.

Драга браћо српска.

Желећи одавна, да и у овоме нашему маленоме, али свесноме и одушевљеноме српском месту укоренимо и лепу уметничку песму, удружисмо се преко педесеторо нас ратарских момака и девојака те основасмо о Ускрсу **„Српско црквено певачко друштво“** и желимо, да у име Божије почнемо први пут свету литурђију 9. маја о св. Николи), као на дан наше црквене славе. Исто тако приређујемо и прву беседу своју други дан Духова у вече на којој ће бити певања, декламовања, свирања и српска искрена говора. (Опширнији распоред изашао је у прошлом броју овог листа).

Како ми за себе или за друштво своје не потребујемо никакве новчане припомоћи нити каква фонда (јер имамо учитеља који нас радо и бесплатно учи), то намеравамо сав чист приход од ове беседе (па и будућих забава) даровати овдашњем вероисповедном српском школском фонду.

У то име обраћамо се васколикоме свесноме Српству и молимо га, да нас братски и својски испомогне као почетнике у овоме нашему родољубивоме задатку. Примаћемо са захвалношћу сваки па и најмањи новчани прилог, а исто тако и разне песме, списе, штатуте и извештаје. Имена п. дародаваца ћемо јавно изнети.

Позивајући овим још нарочито све ближе родољубе на нашу прву беседу као миле своје госте, гледаћемо у њиховој присутности одобравање и храбрење на истрајност овога нашега подузећа, које је себи узело у задаћу, а да „пева богу и роду, на спас народу“.

Опширнија извешћа даје из љубави наш г. парох Јован Петанек, на кога ваља упућивати и све пошиљке, писма и остало.

У Срп. Неузини (Szerb Neuzina Torontal) 1. (13) маја 1896.

Ратарска омладина
као чланови срп. црквр. певачкога друштва.

За телеграме је овака адреса (Petanek, Neuzina, Torontalszécsány).

ИЗВЕШТАЈ
о приловима, који су стигли приликом Милетићева седамдесетгодишњице.

Молимо све скупљаче, који нам до данас нису послали спискове, да то што пре учине, како би овај извештај био са свим тачан и потпун.

В. Бечкерек.

Од исказана чиста прихода о Милетићеву вечеру 61 ф. 80 н. приложили су:

По 5 ф. Софија Пешићка. По 3 ф. Арса Поповић. По 2 ф. 50 н. Др. Љуба Павловић. По 2 фор. Др. Ђока Пејић, др. Светозар Петровић, Милан Михајловић, Браћа Терзин, Браћа Удицки, Аца Крстић, Јоца Глигоријевић, Љубомир Марков, Н. Н. из Меленаца, Јован Пешић. По 1 ф. 50 н. Жарко Стакић, По 1 ф. 20 н. Породица Кадић. По 1 ф. Паја Ристић, Танасија Ристић, Милан Мирков, Ета Јовановић, Арса Милорадовић, Јоца Завишић, Ђока Ристић, Тоша Турински, Милан Радић, др. Јован Рашковић, Васа Секулић, Н. Н., Н. Н., Н. Н., Н. Н.. По 80 н. Гђа Зорка Рашковић, Драгутин Драгутиновић. По 50 н. Коста Крестић, Аца Богојевић, гђа Пејић, Љубомир Јанковић, Коста Веселиновић, Пера Турински, Суботић, Н. Н. По 30 н. Стева Вуков, Кадић, Н. Н. — Свега 54 ф. 70 н. Од улазница преостало 7 ф. 10 н. Укупно 61 фор. 80 н.

Будимпешта.

Осим већ исказаних прилога у Будимпешти, скупила српска будимпештанска академска омладина 120 фор.

Ст. Градишка.

Осим деоница и до сад исказаних прилога скупио: др. Плата Чуповић 31 ф. 50 н.

Дарда.

Послао: Урош Рацковић 3 фор.

Кленак.

У 63. бр. „Заставе“ донели смо, да је о Милетићеву вечеру у Кленку било чиста прихода 26 фор. Сад додајемо, да је сеоска касина послала осим овог још 60 динара. Свега 26 фор. и 60 динара.

Праг.

Послали: Чедомил М. Јоксимовић и Душан Котур по 1 фор. Свега 2 ф.

Турија.

Осим деоница скупио: Јован П. Петровић 15 ф.

Ст. Футог.

Осим деоница скупио приликом Милетићева вечера: Јован Петровић.

По 5 ф. Стеван Илић, трговац, Српска задруга за међ. пом. и штед.; по 3 ф. Коста Шијачки, учитељ; по 2 ф. Лазар Јовановић, парох, Јован Петровић, трговац, Милан Николић, економ, Паја Бошњаков, столар, Аца Черевицки; по 1 ф. 90 н. Милан Живанац и кћи; по 1 ф. 50 н. Милан Јовановић, крчмар, Мита Букинац, Никола Топалов; по 1 ф. П. Костић, парох, В. Јованов, ратар, Ст. Прелић, ратар, Г. Максимов, ратар, И. Живанац, крчмар, Милан Раковачки, Ђура Симоновић, Н. Н., Матија Пешкан, Милан Пешкан, Никола Топалов, Стева Дмитров, Милан Букинац, Ваја Кнежевић, Гавра Миљков, Јован Беквалац, Ђока Акин, Павле Тидилов: по 70 н. Неца Добродолски, пекар; по 50 н. Ана Савић, Мија Шубараш, Стеван Шубараш, Јован Малојкић, Милан Јовкић, ћурчија, Ђока Врбашки, колар, Паја Куцурац; Стеван Радованов, Милан Мијатов, Јакоб Гаја, Лазар Бајић, Сима Оканов, Милош Курјаков, Васа Коларов, Васа Бошњаков, Јован Винокић, Ђока Винокић, Милан Говорчин, ковач, Ђока Радованов, млађи, Илија Беланов, Милош Акин, Ђока Акин, Аца Станков, Милош Марић, Сава Винокић, Тоша Обровачки, Влада Токин, Милан Цинцаров, Илија Цинцаров, Васа Токин, Младен Попов, Јован Пантелић, Паја Мирковић, учитељ, Жарко Алексић, учитељ, Паја Писаров, Мита Петровић, Живан Котуров, Ђока Радованов млађи, Јован Винокић, Васа Вукотић; по 40 н. Јеца Јелчић; по 30 н. Мита Теларов, столар, Васа Козарчић, Милан Ирмовачки, Јова Марић; по 20 н. Станко Максимов, ратар, Анка уд Дмитрић, Ђока Котуров, ћурчија, Стеван Бошњаков, Петар Јовановић, Тинка Сланкаменац, Пера Добрин, Јова Веселинов, Никота Акин, Илија Прелић, Ђока Русов, Марко Коларов, Јован Шумаров, Васа Миљков, Влада Пантелинац, Миша Шовљаков; по 10 н. Ђока Бошњак, ратар, Давид Вулетин, Лазар Бошњак, Лазар Добродолски, Душан Терзић, Сока Каћански, Латинка Акин, Пера Пантелинац, Ђура Марић. Свега 73 ф. 90 н. Издато 9 ф. 29 н. Остаје чист приход 64 ф. 61 н.

Херцег Нови.

Осим деоница скупио: Никола Доклестић.

По 5 ф. Јефто Гојковић, начелник; по 2 ф. Мирко Комненовић; по 1 ф. Мато Ђурановић, Урош Мандић, Петар Аврамовић, прото, Браћа Бубало, Отац Јеротеј Ђордан, Филип Митровић, Никола Доклестић. Свега 14 ф.

Цетиње.

Послао: Филип Радичевић 5 фор.

Бела Црква.

Осим деоница скупили о Милетићеву вечеру: Ђуђа Путник и Коста Токин.

По 3 ф. Мита Ђорђевић-Нанчић; по 2 ф. 40 н. Др. Аурелију Новаку; по 2 ф. 20 н. Давид Деметровић; по 2 ф. Милан Ј. Путник, Миша Крестић, Младен Мијок; по 1 ф. 50 н. Владимир Павловић, Кусић; по 1 ф. 40 н. Др. Јован Недељку, адв. из Оравице; по 1 ф. Коста Токин, Раша Јовановић, чика-Тома Крестић, Др. Сава Путник, поп-Црња Разуменић из Луговета, поп-Прока Милошевић из Соколовца, Анка Атанасијевић из Мачевића, Ника Михајловић, Мита Савић, Драгутин Ђорђевић Нанчић, Ђока Ј. Петровић, Ника Цветковић, Карл Бауер-Васа Стефановић, Пера Павловић; по 90 н. Љубиша Мичин, Тома Пантелић; по 60 н. Никола Паунковић, чика-Ђока Јеремић, Јован Рошију, Дим. Балањеску, Коста Пађеу, Андреја Бокоран, Др. Н. Же, јак; по 50 н. Пера Петровић, Тоша Симовић, Максим Арсенић, Сава Спасојевић, Јован Бошкар, чика-Тома Петровић, Рада Адам из Златице, Жива Радак из Вршца, Дим. В. Јовановић, Фридрих Шит, Мита Банић, Тодосије Костић из Радимне, Н. Н., Јоца Ешкутовић, Јоца Еремић, Ђура Димитријевић из Кручице, Сава Трпков, „Разбијена чаша“, Н. Н., Тома Стојанов из Парте; по 40 н. Миша Банић, Влада Поповић; по 30 н. Иван Стојковић, Артур Лазић, Незнанковић из Црвене Цркве; по 20 нов. Мита Цветковић, Ника Стојановић, Пера Јовановић; по 10 н. Тоша Манојловић из Кусића. Свега 50 ф. 40 н. Од улазница пало 53 ф. 50 н. Одбија се трошак 30 ф. 40 н. Остаје од улазница 23 ф. 10 н. Укупно преостало од забаве 73 ф. 50 н.

Црепаја.

Осим деонице скупили: Лаза Илијевић и Тима Младен Беревђија.

По 2 фор. Марија Богосављевић, по 1 ф. Пера Балан, Софија П. Курле, Душан Курле, Јоца Аврам, Лаза Илијевић; скупио Тима Младен Беренђија 13 ф. Свега 20 ф. Претворено у деонице.

Чаковци.

Скупио: Н. Н.

По 1 ф. Л. Р., Н. Н., Јелена Мојсиловић; С. Несторовић, (Опатовац), Крста Којић (Миклушевац); по 60 н. М. пл. Оклопција; по 50 н. Ј. Чикарић (Шид); по 20 н. Ј. К. (Чаковци), Н. Н., Н. Н.; по 10 н. Кузман Милић (Миклушевци), Алекса Анојчић (Миклушевци), Гавра Убавић (Шид). Свега 7 ф.

Черевић.

Осим деоница у Черевићу, скупио: Живојин Секулић.

По 2 ф. Живојин Секулић, српски народни учитељ, Лука Башић, Васа Несторовић, Цвета Коплић; по 1 ф. Ђорђе Грчић, Ненад Вукомановић, Јоца Р. Марковић, Коста Тадић, Јаша Бабић, Петар Бачић, Јован Аврамовић, гђа Сара Стефановић, гђца Крунослава Обушковић, учитељица, Стеван Грчић, Мита Сабовљевић, Панта Прекрповић, Никола Јовановић, Милош Гачулић, Младен Кракановић, Марија Башић, Глиша Златић, Мита Николић; по 50 нов. Јован Гроздић, Ђура Мандић, Паја Јеремић, Јован Јосимовић, гђа Симка Златић, Јеца Грчић, Анка Коплић, Санда Марункић, Марија Несторовић, Ана Бачић, Љубомир Ристић, Мика Јеремић, Иса Мусутин, Тодор Бугарски, Тоша Жарковић, Кузман Тешић, Марко Несторовић, Јован Кузманов, Тима Жарковић, Вељко Вукомановић, Петар Игњацевић, Стеван Марунковић, Дамјан Дудић, Коста Николић, Радивој Стојановић и Н. Н. из Баноштра; по 40 н. Лазар Јездимировић; по 30 н. Коста Дерекладић; по 20 нов. Коста Драгојловић из Баноштра. Свега 39 фор. 90 нов.

Послао: Ђока Савић-Чича 1 фор.

Чортановци.

Осим деонице скупио: Драгутин Красојевић.

По 10 ф. Српска православна црквена општина; по 5 ф. Миливој Милутиновић. Свега 15 ф.

Чуруг.

Осим деоница скупио: Паја Гавриловић.

По 3 фор. Танасија Ћурчин пуковник. По 1 ф. Јован Перић ратар, Марко Катић ратар, Милош Давидовац ратар, Шандор Петровчанин ратар, Тоша Каленић угоститељ, Груја Ћурчин ратар, Тома Мишин ратар, Паја Срећков угоститељ, Урош Туцаков ратар, Живан Срећков ратар, Стеван Доловац ратар, Јаша Сенаторов ратар, Никола Каленић благајник, Новак Каленић ратар, Ева Влаовић удова. По 50 нов. Младен Сачић ратар, Јоца Црнорачки ратар, Рада Гарабандић ратар, Сима Црни ратар, Кузман Максин ратар, Исак Перић ратар, Јоца Катић ратар, Рада Рајков ратар, Милош Димитријевић ратар, Јован Ромчев ратар, Глиша Вујков ратар, Младен Црни ратар, Васа Вујков, Урош Димитријевић ратар, Нова Малић ратар, Живан Ивков ратар, Марко Попов ратар, Урош Ердевик ратар, Лаза Попов ратар, Глиша Туцаков ратар, Глиша Масловара ратар, Ненад Перић ратар, Станко Ратков ратар, Данило Попов ратар, Ернест Јосимчев угоститељ, Рада Каначки ратар, Мика Ћурчин ратар, Кузман Милошев кројач, Ђока Ивков ратар, Јован Вујков ратар, Рада Сачић, Јован Катанић ратар, Рада Ивков ратар, Тоша Земљанац ратар, Васа Крстић ратар, Миша Васин ратар, Милан Шапоња ратар, Живан Кајсија ратар, Марко Срећков ратар, Рада Ивков ратар, Тима Попов ратар, Васа Шегуљев ратар, Никола Воргић ратар, Марко Ћурчин ратар, Аца Рус трговац, Живан Ратков ратар, Милош Ивков ратар, Кузман Јовин ратар, Илија Доловац ратар, Рада Новаков ратар, Маца Туцакова удова, Влада Сувачаров ратар, Алекса Јовин ратар, Сава Васин ратар, Јован Шегуљ ратар, Новак Ивков ратар, Даница Јаконић, Новак Иванов ратар, Васа Влашки ратар, Мита Каначки ратар. — Свега 48 фор.

Скупише занатлије између себе: По 1 ф. Мата Попић, Ђока Радин, Милош Радосављевић; по 50 н. Светозар Миросављевић, Новак Гаврилов, Лаза Капларски, Јоца Ковачевић, Лука Радонић, Јоцика Манојловић, Кузман Милошев, Јоца Иванов, Ернест Јосимчев, Пера Паланчевић, Милан Дрњак, Панта Радосављевић, Милан Манојловић, Панта Плавшић. Претворено у деоницу.

Скупљено прилога о „Милетићеву вечеру“:

По 1 ф. 70 н. Петар Попов, мерник из Тителa; по 1 ф. 50 н. Ђока Пачу, економ; по 1 ф. 40 н. Гавра Вучерић, натарош; по 1 ф. 10 н. Стеван Колманић, угоститељ; по 1 ф. Милош Радосављевић, алваџија, Паја Срећков, угоститељ, Сима Вучерић, званичник, Панта Радосављевић, месар; по 80 н. Никола Гавриловић, дрвар; по 70 н. Ледеровић, млади трговац, Светозар Миросављевић, абаџија, Штајнићовић код Вајса; по 60 н. Марија Боровски, натарошка из Гардиноваца; по 50 н. Јоца Катић, ратар, Живан Срећков, ратар, Рада Васин, угоститељ, Аца Рус, трговац; по 45 н. Н. Н.; по 40 н. Раде Николић, учитељ из Ђурђева, Милан Субатин, званичник, Паја Гавриловић, трговац, Родољуб Србин, Аца Арадски, дрворезац из Врањева, Милан Ђуричић, учитељ, Мита Стојадиновић, економ, Н. Н.; по 30 н. Лазар Капларски, сапунџија; по 20 н. Тома Милић, кројач, Милош Ћурчин, ратар, Јоцика Манојловић, бербер, Војислав Бугарски, трг. помоћник, Јосиф Бугарски, учитељ, Шандор Петровчанин, ратар, Љубица Обрадов удова., Ђура Јанковић, трг. помоћник, Паја Димитријевић, сапунџија, Васа Стојадиновић, парох, Лазар Васиљев, учитељ, Манојло Ђорђевић, алваџија; по 10 н. Груја Белејац, ратар, Панта Плавшић, опанчар, Жарко Богданиза, бербер. Свега 21 ф. 85 н.

Од прилога 21 ф. 85 н. Од улазница преостало по одбитку трошкова 6 ф. 26 н. Свега 28 ф. 11 н.

Чента.

Скупио: Тима Јовановић Бача.

По 2 ф. 50 н. Милутин Јовановић, Васа Јанковић, Милан Ерцеган, Владимир Будисављев, Тима Јовановић-Бача; по 1 фор. Ђока Штетин, Вукашин Дракулић, Јефта Станижан, Коста Дракулић, Коста Томић, Лаза Гавриловић, Алекса Зарић-Чика, Ђока Томашев, Урош Варићек, Жива Павловић, Ђока Будисављев, Светозар Бољанац, Ђока Лукачев, Жива Рошуљ, Стеван Малетић, Ђока Павловић, Др. Јоца Филиповић; по 50 н. Ђока Милошев, Тона Видић, Љуба Бирманац, Стеван Рошуљ, Цветко Кнежевић, Иван Дракулић, Миша Ћирић, Паја Јоцић, Жива Јоцић, Вељко Николајевић, Ђока Манојлов, Цветко Цветић, Милош Павловић; по 20 н. Рада Ђурђев, Стеван Дракулић, Гаја Адамов, Никола Милошев; по 10 н. Жива Бирманац. Свега 36 фор 90 нов. Претворено у деонице.

Чока.

Осим деоница скупио: Аћим Сувајдић.

По 2 ф. Лука Бандић, Младен Наумов, Милош Пожарац Рикин, Харитон Чобић, Душан Јованов, Мирко Пожарчев Рикин. Свега 12 фор.

Свима скупљачима и прилагачима изриче своју топлу захвалност **„Братство“ — Нови Сад.**

Трговина.

Нови Сад, 8. маја. Пшеница прве каквоће 6 ф. 50—60 н. Пшеница средња 6 фор. 20—30 нов. Пшеница лакша роба 6 ф. ——— повч. Наполица 5 фор. 50—60 н. Јечам 4 ф. 20—— н. Зоб 5 фор. 70—80 нов. Кукуруз у зрну 4 фор. 60—65 н. Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор., дебела паљена 58 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	43—44 н.
„ средњи . . .	40—41 н.
„ лаки	38 н.

Све од 1 килограма.

Теоци .	10—18 ф. по комаду.
Јагањци .	5—12 ф. по пару.
Овци . .	—— ф. „

Стање воде под Новим Садом.

7. маја било је 4·97 метара, 8. маја било је 4·99 метара.

РЕД ВОЖЊЕ
Пасажерски лађи важи од 22. марта до даље наредбе.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: средом, петком и недељом у 6 сати и 55 минута у вече.

Из Новог Сада у потиске станице: недељом у 6 сати и 55 минута у вече.

Из Новога Сада у Земун, Београд, Оршаву и Галац: средом, петком и недељом у 6 сати и 55 минута у вече.

Из Новог Сада у Будимпешти: уторником, петком и недељом у 4 сата и 55 минута у јутру.

У Новом Саду, месеца марта 1896.

АГЕНЦИЈА.

ОГЛАСИ.

СРПСКА ЗАДРУГА
ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ
У НОВОМЕ САДУ

под врло повољним условима продаје или под кирију издаје своје две куће и то:

1) кућу у темеринској улици (бившу ђаволову);

2) кућу у темеринској улици (бивша Мите Карановог).

Ближе обавештаје и услове о томе даје **управа задруге.** 200 2-2

ЈЕДАН ГВОЖЂАРСКИ ПОМОЋНИК
вичан својој бранжи тражи место, упитати код администрације овог листа под бројем 9. 202—1—1

НА ЗНАЊЕ.

У понедељак 13. (25) маја отвара се овде у Новом Саду, **„завод за лечење хладном водом, масажом и шведском гимнастиком“** против: хрон. катара у пљућима, стомаку и цревима, отока јетра (црне џигерице) и слезине, умахнутости, навале крви на главу, пљуна, бубреге, против: ревме, тврдине и друге болести у материци, шуљева, малокрвности а особито против **нервозности** и т. д.

Болесници се примају сваки дан од 3—4 сата после подне у заводу до „Царице Јелисавете“ поред парног купатила.

Др. Л. Станојевић, 203 1—2
Др. Ј. Велимировић, Др. С. Леви.

БРАК: Ваљани младић, тражи себи жену. Свака понуда биће враћена, ако уз истинит потпис буде и тачна адреса. — Искрене и тачне понуде, шаљу се одма на

„BUON AMICO“ VERSECZ
Poste restante.
204 1—1

КАРЛ МИЛЕР
ПОЗЛАТАР И ЦРКВЕНИ СЛИКАР,

епархиски позлатар његове еминенције, кардинала-епископа дра Лоренца Шлауха, у Будимпешти (VIII. Kerepesi-ut 51. sz.) препоручује се за сликање и позлаћивање, за уметничко украшивање и сликање цркава, и израђивање иконостаса са иконама, даље за израђивање, резање, позлаћивање и мраморисање, нових и оправку старих олтара, столова и свих других црквених намештаја, по умерену цену. — На захтевање подносим радо потребне цртеже и нацрте. 180—5—10

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

Српска православна црквена општина кленачка, издаваће путем јавне дражбе дана 26. маја (7. јуна) 1896. у 3 сата после подне 100 јутара ораће земље у једном комаду на 6 година.

Ближи увети могу се дознати код овог парохијског звања.

196 3—3 **Црквени одбор кленачки.**

Главни уредник: др. Емил Гаврила. **За уредништво одговара: Никола Маленчић.** **Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.**